

SLOVENE

Političen list za slovenski narod

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvor) nad tiskarno). — Rokopisi se vračajo; nepravilna pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Upravništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravniškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petilvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 „
za trikrat 9 „
za več kot trikrat . . . 8 „
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Goriška mladina svojim nasprotnikom!

Miren, 8. sept.

Še nikoli Goriška ni videla zbrane toliko svoje mladine pri resnem delu za lastno in narodno prosveto, kot 8. t. m. v Mirnu pri Gorici. Na stotine jo je bilo iz vseh krajev dežele, z njo pa krščanski moške, vrle mladenke, ukaželjne žene. Prišli so k javni telovadbi mirenskega telovadnega odseka, ki je bila združena z

mladeniškim tečajem.

Ves Miren je v zastavah. Dva slavoloka se bočita nad vhodom v vas. Sprejmejo se gostje. Zastopana so društva Gorica (tri društva), Rihemberg, Polubinja, Podgora, Avče, Vrh, Orehovlje, Bilje, Volarje, Podmelec, Cerkno, Ustje, Ravnice, Štandrež, Sovodnje, Šverjan. Pri sveti maši ob osmih — na koru igra vojaška godba — nagovori v govoru, visokem po mislih in lepem po obliki, katehet Rejc iz Gorice.

Po sveti maši se takoj otvori tečaj. Referate, ki so bili vsi vzorno dovršeni, kakor škofjeloški, priobči v celoti »Mladost«. Tu zamoremo podati le kratek obris.

J. Podlesnik v navdušenih besedah slavi pomen in dalekosežnost mladeniškega gibanja po celi slovenski domovini. Kar se posebič telovadbé tiče, slika namen telesne vzgoje, ki stremi tudi za tem, da se ojači duh. In tu velja načelo, ki bodi skalnatotrdno zapisano v srcih vse naše krščanske mladine: »Živi pošteno!« (Navdušeno odobravanje.) Slovenska mladina se bojuje proti zunanjim, pa tudi proti notranjim sovražnikom. Iz značajnosti src slovenske krščanske mladeži pa kali prava ljubezen do naroda in domovine! (Burno odobravanje in pohvala.)

Dr. Breclj je podal skrbno izveden referat o spolni higijeni in vzgojeslovju. To za mladino tako važno stvarino, ki je zanj dostikrat odločilnega pomena, je predavatelj obvladal z veliko strokovno večestvijo in vseskozi prikrone za poslušavstvo. Zlasti je ožigosal nauke liberalnih lažiprerofov, ki mladino zapeljuje k spolni izvenzakonski nevzdržnosti, češ, da zdržnost škoduje zdravju. Navaja proti temu avtoritete prve vrste, celo protikrščanske (Montegazza, A. Forel itd.) Svari pred plesom, gnezdiščem, kjer množični miki razburjajo in zapeljuje spolno še negodno mladino. Opozarja na veliko fiziško in moralno škodo, ki jo vsled razbrzdanosti trpi ne le posameznik, ampak cel narod in narod. Za svoje temeljito predavanje, ki so mu z veliko pozornostjo sledili navzoči, je žel govornik obilno priznanje.

Dr. Dermastia govori o delu med ljudstvom. Opisuje živo gnjilobo liberalnega izobraževanja. Navzoči burno pritrjujejo. Označuje kot enega najvažnejših faktorjev v narodovem probujenju gospodarsko samostalnost zlasti od liberalnega oderuštva. Mladeniška organizacija naj vzgoji treznih in varčnih mož-gospodarjev, liberalci pa naj na plesih, ki jih za svojo mladež prirejajo, zaplešejo še tisto malo pameti, kar jo še imajo. Pozivlja navdušeno mladino, naj v obrambo verskih in narodnih načel stoji kot armada, kot nepremagljiva trdnjava. (Viharno odobravanje.)

F. Terseglav referira na to o »Nalogah naše mladine v kulturnem boju«. Ta govor je poslušavstvo tembolj navdušilo, ker je udarjal na struno, ki živo zveni v goriškem krščanskem ljudstvu ob počenjanju liberalnih kulturonoscev. Govornik na podlagi statističkih podatkov slika stvarno obupno položaj francoske cerkve, ki trpi na pomarjkanju duhovščine tako, da število od dne

do dne pada s strahotno rednostjo. Analizuje vzroke tega: plemeniti ljudje, ki žive v samostanskih celicah — tudi na Slovenskem jih je nekaj — življenja ne umevajo in ne pomislijo, da nam je ravno danes treba sv. Pavlov, ki bodo šli po pristaše in čestitve božje v suburrae, v zakotja, med volkove in morajo postati »vsem vse«. (Viharno odobravanje.) Najžalostnejši znak je, da francoski katoličani na svojih mnogoštevilnih konferencah zadnje dni ne najdejo pravega leka za to krizo. Njihov organizem nima niti te moči več, da bi se prenovil. To so posledice od svobodomiselnosti dosledno izpeljanega kulturnega boja. Govornik pojasni pojem prosvete in boja za prosveto. Ta boj se da izpeljati le potom organizacije, ker vpliva na današnje človeštvo, ki je za umske dokaze zelo nedovzetno in naziranje posameznikov ne upošteva, ker so misli dandanes zelo po ceni in je ponudba večja kot povpraševanje (Veseloost.) — na to človeštvo vpliva le masa, mogočnost. Organizacija pa tudi daje jasnih in izpeljivih ciljev in sredstva za to ter obvaruje talente, da se ne izgube v nedosežnih megleh idealih. Z vero je kultura v najožjem stiku, ker le vera postavlja smoter vsemu kulturnemu stremljenju, kakor le vera življenju sploh daje pravi namen in pomen. Mladeniška organizacija bodi kulturna bojna organizacija! (Frenetičen aplavz.) To velja zlasti proti liberalnemu učitelstvu. Slovenski mladenič naj hodi za učiteljem korak za korakom, kakor čuvar polja za sejalcem strupenega semena, in naj pohodi strupene kali komaj, ko so v brazdo položene — tako naj slovenska krščanska mladina zagreni življenje svojim nasprotnikom, da jim sproti podere, kar sezidajo! (Veliko odobravanje.) Kulturna bodi naša organizacija s tem, da konkurira z nasprotniki na vseh poljih prosvete: znanstvu, umetnosti, organizaciji itd. To več izda kot dokazovanje po knjigah. Kulturna bodi tudi na ta način, da pripravi nasprotnike, zlasti liberalno učitelstvo, ki trpi na tem, da je pre nizko za visoke ideale krščanstva, do tega, da se bodo več učili, da se jim bo dušno obzorje razširilo! Kulturni boj nikoli ne pomeni — veliko bomo dosegli, če vsaj to dosežemo, da se bo bil na obeh straneh pošteno in načelno. Bodi mirenski mladeniški shod prvi slovenski protest proti zborovanju liberalnega učitelstva v Gorici. Zato predlaga govornik sledečo

rezolucijo proti liberalnemu učitelstvu:

»Mladeniči, mladenke in moške iz cele Goriške, zbrani na stotine na mladeniškem tečaju v Mirnu pri Gorici, protestirajo proti sklepom in resolucijam svobodomiselnega učitelstva v Gorici, ki se je ondi postavilo očito nasproti idealom krščanske in ljudske vzgoje, protestira pa ogroženo tudi proti šolskim oblastem, ki, mestov da bi bila nepristransko, zapostavljajo krščansko misleče učitelstvo za svobodomiselnim. Mladeniški shod izjavlja, da bo vsak posameznik v mladeniški organizaciji, kar je v njegovih močeh, delal na to, da onemogoči z bojem z vsemi sredstvi, ki so za to na razpolago, delovanje protikrščanskega učitelstva v šoli in izvan šole.«

Navdušenja in gromovitega pritrdjevanja, s katerim je bila ta resolucija soglasno sprejeta, ni mogoče opisati! Navzoči so po govoru gosp. urednika F. Kremžarja, ki je slikal pristranost šolskih oblasti, priredili pristrčno ovacijo navzočim krščanskim učiteljem, zlasti podpredsedniku »Društva krščanskih učiteljev« g. Baliču.

Javna telovadba,

ki se je popoldne vršila, je bila res vzorna. Nastopilo je 62 telovadcev, mirenskih 45. Občinstva je bilo nad 600. Poveljeval

je vrli naš Albert Jeločnik, živahno aklimiran. Telovadci na orodju so pri prostih vajah pokazali prave vzor-točke. Proste vaje so se izvajale elegantno. Več o tem prinese »Mladost«.

Tako ponosno in lepo se je končala ta impozantna prireditve.

Dela krščanskega usmiljenja.

Sklep učnega tečaja za bolniške strežnice v Ljubljani.

Včeraj se je slovesno završil strežniški tečaj. Mil. g. prelat Andrej Kalan je ob 9. uri v marijaniški kapeli opravil daritev svete maše, pri kateri so bile navzoče vse udeleženke tečaja, mnogo članov »Vincencijeve družbe« in drugih povabljenih gostov. — V zborovalni dvorani, ki je bila okrašena s cesarjevo soho in zelenjem, je predsednik J. Röger pozdravil udeležence slovesnosti, med drugimi gospoda generalnega vikarja prelata J. Flisa in deželnega odbornika dr. Lampeta. — Dr. Gruđen je v imenu pripravljalnega odbora podal poročilo o pripravi in upravi prvega strežniškega tečaja. Iz njegovega poročila posnamemo sledeče: Sklep, naj se priredi učni tečaj za bolniške strežnice, je bil soglasno storjen na občnem zboru »Vincencijeve družbe« 15. decembra 1907 in pritrđil mu je centralni svet 13. marca t. l. s pogojem, da se v ta namen nabirajo doneski in ustanovi poseben fond, iz katerega bi se pokrili stroški za nameravani tečaj. — Poziv na dobrotnike ni ostal brezuspešen. V prvi vrsti je tu imenovati deželni odbor, ki je s prispevkom 1000 K tečaj omogočil, prav tako so radodarno prispevali mnogi denarni zavodi, občine in zasebniki. Iz nabranih doneskov so se popolnoma pokrili stroški za hrano in stanovanje gojenk. Vsaka udeleženka pa dobi s seboj kovčeg z najpotrebnejšimi pripravami za bolniško postrežbo v vrednosti 50 K. Svota (1500 K), ki je bila v ta namen potrebna, je deloma že pokrita, deloma pa je upati, da se bode pokrila v bližnji bodočnosti, tako da bilanca ne bo kazala nobenega primanjkljaja. — Največjo zaslugo na uspehu učnega tečaja imajo gg. zdravniki dr. Derganc, dr. Dolšak, dr. Levičnik, dr. Plečnik, ki so z veliko vestnostjo in požrtvovalnostjo izvrševali svoj posel. Težišče učnega tečaja so bile praktične vaje v deželni bolnišnici, ki so se vršile pod spretnim vodstvom za tečaj izredno vnetega dr. Derganca. Usmiljene sestre so pri tem pomagale z besedo in zgledom. — Posebna hvala gre tudi vodstvu »Marijanišča« in č. sestram tega zavoda za skrbno postrežbo in veliko ljubeznjivost, katero so skazovale vsem gojenkam. Prvi učni tečaj je izobrazil 32 deklet, ki bodo zdaj po raznih krajih naše dežele izvrševale plemenito delo krščanskega usmiljenja.

Dr. Dolšak je v svojem poročilu podal učni načrt strežniškega tečaja. Pouk je obsegal higijeno (o zraku, vodi, stanovanju, hrani), katero je razlagal dr. Plečnik, nauk o boleznih, kako se spoznavajo in vplivajo na razne organe (dr. Levičnik), nauk o posameznih organih človeškega telesa (dr. Dolšak), slednjič teoretična in praktična navodila za izvrševanje bolniške postrežbe. (dr. Derganc.) Poročevalec je povdarjal, da se učni tečaj na tako široki podlagi v Avstriji še doslej ni nikjer vršil in da so tudi učni uspehi izredno povoljni. Udeleženke so si pridobile vso potrebno sposobnost, da morejo uspešno izvrševati svoj posel.

V imenu gojenk je govorila pa gdčna. Lavoslava Pelhan, povdarjajoč, da jim je prav ta tečaj pokazal pot za socialno delo med ljudstvom. Njen krasno sestavljen govor je bil vsem prirediteljem gotovo najboljše zadoščenje za ves trud, Nato so se

razdelila izpričevala in strežniški kovčegi. Gojenke so v svoji beli strežniški obleki in ličnih belih čepicah z rdečim križem na čelu napravile najboljše vtis. Vsi udeleženci so bili prepričani, da se je s tem učenim tečajem ustvarila naprava, ki bo de velike koristi za naše ljudstvo.

Nato govori dr. Lampe o

sanitetnih potrebah Kranjske.

Dr. Lampe nagovori navzoče v imenu g. deželnega glavarja in deželnega odbora, ki je dal pouku na razpolago deželne dobrodelne zavode in ga podpiral z znatno vsoto. Zdravstvo v kranjski deželi je še jako zaostalo in dežela bo morala biti pripravljena na večje žrtve. Deželna bolnišnica je premajhna in potrebna razširjave. Deželna blaznica nikakor ne zadostuje najprimitivnejšim modernim zahtevam. Čez tisoč umobolnih imamo v deželi, a komaj četrtnina je v blaznici. Bolnišnic na deželi je le malo in od teh so nekatere zanemarjene in v slabem stanu. Zdravnikov na deželi je malo, niti vsa mesta okrožnih zdravnikov niso zasedena.

Med ljudstvom pa manjka tudi higijeničnega smisla. Zaduha stanovanja, nesnažni otroci so temu priča. Koliko boleznih bi se odvrnilo, ako bi se ljudje znali varovati tega, kar zdravju škoduje! Bolnik na deželi pa nima tudi prave postrežbe. Zdravnik mora oditi, in nikogar ni, ki bi zdravnikova navodila znal izvrševati, ni oseb, ki bi se čisto posvetile temu blagemu delu ljubezni do bližnjega.

Zato pa z veseljem pozdravljamo, da se je našlo požrtvovalnih in vnetih zdravnikov, ki so bili pripravljeni svojo znanost in svoje izkušnje dati na razpolago, da se vzgoje samaritanke, ki bi na deželi izvrševale blago delo bolniške postrežbe. Veselo znamenje je, da se je toliko vnetih mladenk odzvalo in da so tudi razne občine in denarni zavodi s svojimi podporami omogočili ta učni tečaj, ki je prvi te vrste na na Kranjskem.

Bodite torej prave samaritanke, take, kakor nas uči sveti evangelij. Ne kot oni, ki so šli mimo in se niso zmenili za ranjenca, tudi ne tako, kakor tisti duhovnik, — jaz se tolažim vedno s tem, da je bil judovski duhovnik — ampak kakor samaritan, ki se je usmilil ranjenca in mu dejansko pomagal, mu obvezal rane, ga spravil pod gostoljubno streho, mu preskrbel postrežbo in zdravila. Tudi izmed našega ljudstva pade marsikdo med razbojnike, sovražnike zdravja. Njim naj prevzame samaritanka uboge žrtve, s poukom in dobrim zgledom širi smisel za pošteno in zdravo življenje. To je velika in lepa naloga naših samaritant, ki naj kot prave usmiljene sestre delujejo med ljudstvom!

Na poziv predsednika gospoda J. Rögerja se je s trikratnim »Živio« na svetega očeta in presvetlega cesarja slovesnost završila.

Impozantno zborovanje
„Slomškove zveze“ v Bohinjski Bistrici.

II.

Poročali smo že, da je izredno ugajalo predavanje gdčne. Vider o izobraževalnem delu učiteljice izven šole. V sledečem podamo nekatere misli izbornega referata: Naloga učiteljice je poučevati in vzgajati versko-nravno v šoli. A nekaj bi se še lahko doseglo, kar se pogosto zanemarlja, namreč gospodinjstva vzgoja dekliske mladine. Vestna učiteljica ima sicer dosti opravila, ali nekaj časa še zmerom preostaja, in ta čas naj posveti ženstvu. Razvedrila potrebuje učiteljica na deželi. Ali najlepše in najvrednejše razvedrilo je, če gre med

žensko mladino in jo vzgaja, lika, uči. Šolska mladina ljubi dobro učiteljico, vendar pa vidi v nji bolj ali manj plačano uradnico. Če gre n. pr. v izobraževalno društvo ter tam po moči sodeluje pri izobrazbi žensstva, — mora biti res priljubljena. Priložnost za tako delo ima učiteljica v Marijinih družbah, v izobraževalnih in drugih enakih društvih. Dobe se gospodične, ki sodijo, da je zanje tako opravilo poniževalno. No, potem bi take sploh ne smeje postati učiteljice v šoli. Nasprotno! Ne poniževalno, ampak plemenito, vzvišeno in hvalevredno je tako delo. Otroke vzgajati je pač težava, zlasti take, ki so med 14. in 20. letom. Toda koliko gorja, koliko nesreč se odvrne, če se učiteljica poprime odraščajočih deklet, ki so v največji nevarnosti. Deklica pride v zakon, pa ne zna ne gospodinjiti, ne šivati, ne kuhati. Mož se dostikrat radi tega odtnjuje hiši, pa se vda pijači itd. . . . Kje vzrok? . . .

Kako prav pride, če ume gospodinja nekoliko šivanja. Otrokom napravi obleko, staro prenašajo, popravlja, iz svoje ponosne obleke napravi otroku krilce itd. Koliko se prihrani! Predavateljica omenja, kako se vadijo deklice, žene v ženskem odelku Slovenske kršč.-socialne zveze v Ljubljani v šivanju. Enako bi bilo možno tudi drugod. Vzroci za kroje se lahko dobe, naroče se tudi knjige za samouk.

Umno urejena kuhinja je izredne važnosti tudi za kmečko hišo. Gospodinja, ki racionalno ravna v kuhinji, dosti prihrani, pa oskrbi družini dobro in okusno hrano. Enako se lahko goji umno vrtnarstvo, cvetličarstvo, perotninarstvo, — vse se obnese. Vse naenkrat ne gre. Delo naj se izvrši. Šivanje poučevati ne bo delalo težave nobeni učiteljici. Naj se osnuje ženski oddelek v izobraževalnem društvu, pa bo učiteljica z dekleti lahko zmirom v stiki, pa jim bo zagotovila lep kapital v obliki izobrazbe.

Ne pomaga nič kričati: »Narod potrebuje izobrazbo«. Delo naj pokaže, da smo vneti za izobrazbo slovenskega ljudstva! (Dolgotrajno odobravanje.)

Nadučitelj Slapšak je obdelal vprašanje: »V koliko je upravičena ženska emancipacija?«

Radovedni smo bili, kako in v koliko bo rešil g. predavatelj nelahko vprašanje. Priznati moramo, da se je marljivi gospod nadučitelj dobro poglubil v zadevo, ki je bila že dostikrat predmet burnih debat. Na šaljiv način je najprej popisal laskavo in lizunsko obnašanje moškega spola do žensstva, ter s tem dokazal, da imajo ženske pravzaprav zajamčene neke predpravo in niso le enakopravne moškim; ali je torej upravičen klic: »Dajte ženskam pravico!«

Govornik pa je zborovalce popeljal tudi tja v zbornice, kjer se delajo postave. Tu, kjer so moški sami, pa je drugače, tukaj ženska nima besede. Na dovtipen način je nadalje dokazoval rek, ki naj velja tudi za žensvo: Kolikor bremen — toliko pravice! Govori se in piše, da živimo v dobi splošne in enake volivne pravice; pa ni res, saj jo imajo samo moški. Reči bi se moralo, da živimo v dobi splošne in enake moške volivne pravice. Ko je govornik pokazal žensko državljansko brezpravnost, je prešel na osebno brezpravnost. Ta del govora je bil res lep, ker ima v sebi bridko resnico, kako hočejo novodobni liberalci in liberalni egoisti zaslužniti osobito žensvo, dasi se hlinijo, da hočejo pod krinko svobodomiselnosti osrečiti narode. Prišlo je tako daleč, da segajo celo v človeške pravice žensstva, uveljaviti hočejo razporoko, civilni zakon, svobodno ljubezen, ustanavljajo tolerančne hiše itd. Ali ni to atentat na žensko čast? Ali ni s tem strta ženska čast? Ženska postaja na ta način bela sužnja v moderni dobi.

Glede razporoke je izvajal g. referent med drugim: Ne oziraje se na strašne posledice glede vzgoje otrok, glede zapuščeniosti žen, glede razrahljanja človeške družbe, moramo povdarjati tudi to-le: Če že zakon, sklenjen iz ljubezni, sklenjen pred oltarjem vpričo Boga ne drži vselej, kako bo pa zgolj pogodba iz umazanih namenov? Razporoka je atentat na žensko čast in žensko srečo! V prilog vživanju vržejo taki ljudje v nesrečo ženske in nedolžne otroke!

Vznesenih besedah je klical govornik: Oprostite žensko suženjstvo! Dajte ji državljansko, volivno pravico, da bo mogla sama braniti brezmadežni cvet devštva, svojo čast!

Ob sklepu je ovrigel še nekaj ugovorov zoper žensko emancipacijo. Referat je bil skrbno izdelan, ugajal je zelo vsem in priča o tem, kako je naše učiteljstvo na višku glede vseh vprašanj. Gromovito odobravanje je sledilo zlasti na levi, kjer so bile zbrane gospodične učiteljice.

Pri točki »Slučainosti« se je sprejel najprej soglasno predlog, da pošlje »Slovenska zveza« udanostno izjavo presvetlemu vladarju o priliki 60-letnice.

Dr. Lampe je izrazil osobito veselje nad predavanjem gđc. Vider, ker vsebuje toliko praktičnih nasvetov. Priporočal je vsem sodelovanje pri gospodarskih društvih. Učitelji naj bodo povsod učitelji, ne le v šoli, potem bodo res to, kar bi radi bili naši nasprotniki — ljudski voditelji.

Sprejet je bil predlog, naj se odpravi še v tem šolskem letu nepotrební »Dnevnik« v šoli. Preden je predsednik zaključil zborovanje, se je prebralo še več pisem, opravičeb in pozdravov!

Skupen obed je bil v hotelu Markež, kjer se je razvila ob dobri postrežbi vesela, neprisiljena zabava. Med bodrilnimi, pa tudi šaljivimi napitnicami je le prehitro potekel čas; ob treh se je večina udeležencev podala na ljudski shod, drugi pa so po hiteli k jezeru in k Savici.

Dobra volja nas ni minila tudi potem, ko smo se vračali proti domu. Imeli smo v svoji sredi lepo število izbornih pevk in pevcev, ki so bili neutrudljivi in nas zabavali vso pot s popevanjem narodnih in umetnih pesmi. Na svidenje pri zopetnem zborovanju!

Ljudski shod v Bohinjski Bistrici

Na ljudskem shodu v Bohinjski Bistrici je izvajal poslanec Jaklič te-le misli: Danes, dragi zborovalci, je za vas in za vašo okolico poseben dan. V vašo sredo so danes prišli učitelji in učiteljice iz vseh krajev naše dežele, ki so združeni v »Slovenski zvezi«. Gotovo veste, kakšne namene ima to društvo. Učiteljice in učitelji, ki so člani te zveze, so pošteni kristjani, ki hočejo našo slovensko mladino, naš ponos in naše veselje, vzgajati tako, kakor je prav, namreč v krščanskem duhu. Društvo je izpočetka imelo le malo članov, a danes smemo že s ponosom nastopiti, kjerkolisibodi, kajti število naše je napredovalo in še napreduje, poleg tega smo pa ponosni, ker vemo, da imamo zaslombo v ljudstvu slovenskem. (Tako je!)

Mnogo je seveda še učiteljev, ki so, če ne protiverski, pa vero zapostavljajo in se zanje ne brigajo. Vpijejo, da so Slovenci, za vero jim pa ni mar. Polovičarji so in niso vredni, da bi jim ljudstvo zaupalo, kajti kakoršni so sami, tako bi radi i drugi vzgojili. Mnogo je tudi učiteljev, ki tiče med štirimi stenami, ki so zase morda dobri, počteni, krščanski, a v javnosti se ne pokažejo, boje se nasprotnikov, so neznačajni. Toda časi so taki, da se mora učitelj odkrito pokazati in izpovedati, kaj je. Naše krščansko ljudstvo ne more zaupati svoje dece ljudem, ki o njih ne vé, ali so v resnici krščanki, ali ne, — in ali hočejo res otroke tako izobraževati, kakor zahteva naša sveta vera. Prave nazore o vzgoji, pravo krščansko prepričanje, pravi pogum imajo pa učitelji in učiteljice »Slovenske zveze«, ki hoče, da se otroci vzgajajo v versko-nravnem duhu.

Vprašali boste: Ali se ne ume že samo po sebi, da se mora tako učiti in vzgajati v šoli, saj je naša država katoliška? Res je! Toda kaj pomaga, če se pa množi število onih učiteljev, ki hočejo, da se iz šole odstrani verouk, verske vaje, ki hočejo, naj bi duhovnik ne prestopil praga šole. V naši državi je do 50.000 takih učiteljev, ki prisegajo na prapor onih strank, ki hočejo, da bi bila vzgoja brezverska. (Žalostno.) Imamo sicer postavbo, ki zahteva versko-nravno vzgojo. Toda kaj pomaga, če postava dovoljuje, da se zbiraajo otroci v učilnicah takih učiteljev, ki so verski vzgoji nasprotni! Če hočemo, da bo prihodnji naš rod res krščansko vzgojen, potrebujemo krščanskih učiteljev (Dobro!), ki bodo krščanski tudi pred svetom!

Avstrijski katoličani so se veliko premalo brigali doslej, kakšna so učiteljišča, kjer se izobražujejo učitelji, zato je prehajalo učiteljstvo v nasprotno tabore. Pač je lepo število učiteljev, ki se zavedajo svojega krščanskega prepričanja in nastopajo tudi v javnosti kot taki. »Katoliška učiteljska zveza«, ki ima svoj sedež na Dunaju, šteje že blizu 8000 članov.

Kako je pri nas na Slovenskem? Tudi na Kranjskem je velik del učiteljstva v taboru tistih strank, ki imajo v načrtu razporoko, razkristjanjenje človeške družbe, svobodno šolo itd. Mislim, da govorim po volji in po sreč vseh, če rečem: Ljudje, ki imajo tak program, naše mladine ne morejo vzgajati, naj tudi pravijo, da so kristjani.

Ti učitelji, ki sem jih označil zdaj, so združeni v »Zavezi jugoslovanskih učiteljev«, katera je svojčas izjavila, da je privesek stranke »Slovenskega Naroda«. Lahko so imeli ti možje v Radolici shod ter so naravnost izjavili, da hočejo svobodno šolo, t. j. šolo, kamor bi duhovnik ne imel vstopa. Tudi na danšnjem zborovanju v Gorici bodo najbrž isto ponavljali in zahtevali.

Po tem, kar sem vam razložil, boste, cenjeni zborovalci, lahko izpredvideli, kako velik razloček je med današnjim učiteljstvom, in kolika škoda v dušnem oziru na-

stane lahko za vaše drage otroke, če bi jih učil in odgojeval učitelj, ki je protiverskega mišljenja, ki hoče, da bi se krščanski nauk odtrgal mladini. Dolžnost naših somišljenikov je, da povsod podpirajo učitelje, krščanskega mišljenja, ki so v »Slovenski zvezi«. Višji krogi jim niso naklonjeni; če bodo pa spoznali, da je ljudstvo ob strani Slovskega, bodo tudi ti izpregledali in izpremenili svoje mnenje.

Vpliva na šolo doslej niste dosti imeli, a imeti ga morate. Vi zidate šole, vi plačujete stroške, vpliva pa vam niso dosti pripuščali doslej. To razmerje je nezdravo. Spodobí se, da imate pri nastavljanju tistih, ki jih plačujete, tudi besedo in moč. Poslanci S. L. S. bomo skušali te nezdrave razmere odpraviti in ljudstvu dati več pravice, dobrim učiteljem pa primerne plače. Onemogočiti je treba, da bi taki učitelji, ki so nasprotni težnjam naše stranke, ki se družijo s protiverskimi strankami, sodelovali pri vzgoji naše dece, da bi bili vzgojitelji otrok krščanskih staršev.

Jaz sem zastopnik ljudstva in zastopnik krščanskega učiteljstva, — tako je končal gospod poslanec — in kot tak hočem vselej zastopati koristi slovenskega ljudstva. Moč poslancev S. L. S. bo rastla, če bodo naši nasprotniki uvideli, da so osamljeni, za nami pa da je zavedno slovensko ljudstvo.

Poslanec Pogačnik pozdravlja imenom političnega društva učiteljstvo ter se zahvaljuje, da so si zbrali ravno Bohinj za svoj občni zbor. Veliko število udeležencev kaže, da prodira misel S. L. S. tudi med učiteljstvom. Naštevajo splošne zahteve, katere stavimo na šolo. Ona mora biti taka kakor jo starši zahtevajo: nadaljevanje domače vzgoje. Nadalje govori o bohinskih zadevah in splošno še o podpori za dobavo sena in srbski nagodbi. Pripoznati moramo, da je vlada s tem, da nagodba prepoveduje uvoz žive živine, vsaj nekoliko hotela varovati živinorejo, sosebno v takih krajih, koder je plemenska živina glavni dohodek. Sviri pa, da bi enako poskusila uveljaviti tudi pri pogodbah z Rumunijo in Bulgarijo. Tudi to, da nagodba dovoljuje uvoz v samo 22 mest, ji moramo v dobro vpisati. Ali je mesto Ljubljana tudi med temi? Kako bi se ujemala skrb liberalne zveze za dobavo sena domači živini in srbsko meso v Ljubljani? Koncem zborovanja ste se stavili dve resoluciji v teh zadevah.

Resoluciji: 1. Shod protestuje, da oddaja deželna vlada dobavo sena tudi zvezam, katerim ne zaupamo in katere s kmetom nimajo nobenega stika in za podporo nobene zasluge.

2. Ravno tako protestuje proti uveljavljenju srbske nagodbe brez parlamenta. Obžaluje, da je vlada na pritisk liberalnih industrijskih krogov zatajila koristi kmetov.

Župnik Piber se konečno zahvali vsem govornikom med živahnimi živio-klici zborovalcev.

Brzobjavni pozdravi.

Zader. Blagru mladine in vnetemu učiteljstvu kličem iz Zadra gromoviti živio!

Minka Odlasek, učiteljica.

Vipava. Zbrani na sestanku vipavskih in gorenjskih krščanskih društev, kličemo zborovalcem »Slovenske zveze«: Vrlo naprej z Bogom za narod! Žitnik, Ravnikar, Bezeg, Sadar, Lavrič, Natlačen, dr. Breclj, Lucija Trampuš, Debevec, Kolar, Zega, dr. Srebrnič, Lavrenčič, Gabršek, Demšar, Amalija Trampuš, Slava Trampuš, Marčič in vsi somišljeniki.

Medvode. Zadržana kliče: neustrašeno naprej.

Brence.

Radovljica. Bog blagoslovi Vaše delovanje in neustrašeno naprej zoper šolo svobodno.

Novak.

Ljubljana. Vrlemu krščanskemu učiteljstvu iskren pozdrav, da bi Bog blagoslovil Vaša vzvišena prizadevanja v blagor domovine!

Dr. Šusteršič.

Ljubljana. V duhu z Vami, krščanskemu učiteljstvu kličejo: Slava!

Stolni vikarij dr. Jerše, Smolnikar, Potokar.

Ljubljana. Da bi čimbolj, tembolj se okrepile vrste krščanskega mislečega učiteljstva, ljudstvu v prid, nasprotnikom v kljub, želi

Uredništvo »Slovenca«.

Ljutomer. V duhu se Vam pridružuje Erna Razlag.

Slovanski časnikarski kongres v Ljubljani.

Prihod. Večerne prireditve.

Po »Slovenskem Narodu« naj bi bila večina gostov dospela v ponedeljek zvečer z brzovlakom južne železnice, oziroma vlakom državne železnice ob 6. uri 50 minut. Vsa sila občinstva je čakala na Kolodvorskem trgu njihovega prihoda, ali vse sprejemne formalitete so izostale, kajti prispelo je s tema vlakoma le malo vnanjih časnikarjev. Gostje niso prijavili skupnega prihoda, zato je bil skupen sprejem nemogoč. Po dolgi vožnji utrujeni so se gostje vzlic temu radostno odzvali raznim vabilom na večerne prijateljske sestanke. V »Ruskem krožku« sta priredila gospa in gospod dr. Jenko v gornji dvorani hotela »Union« čajni večer, ki se ga je udeležilo nad 50 povablencev, med njimi Rusi grof Bobrinski, poslanci Hlibovicki, Davidiak in Markov, dalje Mitrofan Romanov in izmed Čehov dr. Černý in Holeček. Slovák dr. Rat, Bolgar Frangja, Srb Pavlović in več Slovencev. Večer je bil prav animiran, kar je gotovo v prvi vrsti zasluga gospe prireditelje večera, njene hčerke Anice in gospe Vajdičeve, ki je deklamovala par ruskih pesmi. Drugi že prispeli udeležniki kongresa so večinoma presedeli večer v ožjih prijateljskih krogih.

V »Katoliški Tiskarni«.

V ponedeljek zvečer si je večje število ruskih, poljskih in čeških časnikarjev ogledalo »Katoliško Tiskarno«. Med njimi sta bila državna poslanca dr. Hlibovicki in dr. Dobrzenski. Sprejel in vodil jih je po tiskarni msgr. dr. Žitnik. Vsi so bili polni hvale nad vzorno lepoto in vdobnostjo stavbe. Posebno jim je ugajala krasna knjižnica in uredniški prostori. Izrekli so se, da še niso videli tako dobro preskrbljeno za uredniške prostore, kakor je naše tiskovno društvo storilo za urednike naših listov.

»Svobodna misel«.

Samo ob sebi je umevno, da se je prireditelj vseslovenskega časnikarskega kongresa hotelo porabiti z gotove strani v gotove namene, in žalostni vitezi slovenske »Svobodne misli« so si domišljali, da se bo v ponedeljek popoldne restavracija v »Narodnem domu« kar trla slovenskega časnikarstva, ako pridejo oni na dan s svojo novo vero. No, ljudje so mladi in zato je tudi tu »nadobudna« četica raznih Lotričev in Zalarjev ostala lepo sama med seboj. Pozabiti ne smemo največje »svobodomiselnice« ljubljanske, gospe dr. Tavčarjeve, ki je tudi prišla na zborovanje, ker generalfeldmaršal slovenske »Svobodne Misli«, Anton Aškerc, ni bil navzoč. Neki svobodomiselní malomislec je dr. Tavčarjevi tako-le zakadil pod nos: »Naša delo ne more najti zaslobe v našem naprednem, svobodomiselnem žensstvu, ki sedaj kaže svojo naprednost na svobodomiselnih Ciril in Metodovih prireditvah takoj nato pa nosi zopet sveče na raznih procesijah«. Ako povemo, da se je izdalo kakih 100 izkaznic, da poleg par učiteljev in učiteljic nismo videli drugega, kakor večinoma le naše svobodomiselnosti in narodno-radikalno dijaštvo, mislimo, da smo povedali o udeležbi dovolj za vsakogar. Predsednik je bil nekdo, ki bi bila zanj prevelika čast, če bi ga imenovali. Isto velja za različne podpredsednike tega veličastnega shoda. Seveda je umevno, da se je »znanstveno« dokazovalo »nesmiselnost verstva«, v prvi vrsti katoličanstva in delalo propagando za brezverstvo. Končno so ti veleumi reševali slovenski narod iz krutih verig »rimskega suženjstva« in »klerikalne teme« v bratskem obemu z rdečim Kristanom Tonetom, ki pa je seveda vso »svobodomiselnost« reklamiral zase in za svoje socialno-demokratsko delavstvo ter uboge naše liberalce pri tem prav neusmiljeno oštel kot največje hinavce. Kristan je zelo pral inteligenco in rekel, naj puste delavstvo pri miru, ker za razširjanje svobodne misli med delavstvom že skrbi socialna demokracija. Poročila so bila suha, zato je slovenski »frajmaurer« počasi odhajal, tako da niso niti odbora volili in potrdili dosedanje »eksekutivo«. Zvečer ob 9. uri so rekli, da nadaljujejo zborovanje v »Narodnem domu«, a niso več zborovali. Prav klavrno so zasedli dve mizi v »Narodnem domu« in zborovali tako, da so praznili litre in pa vrčke. Kakor vedno, je tudi tu Svobodna Misel bila slednjič le agitacija za socialno demokracijo in svobodomiselní »bourgeois« je tako neumen, da gre pomagat!

Pobirala se je pristojbina 1 K 20 h, in sicer 1 K za agitacijski fond, 10 h za osrednje glasilo in 10 h za mednarodno tajništvo svobodomislecev. Znak svobodne misli je — mačeha. Največjega slovenskega svobodomisleca — Aškerca — ni bilo na shodu, katerega tudi ni poča-

stila nobena druga ljubljanska svobodomiselna »ličnost«. — Mislimo, da smo povedali dovolj o tem privesku časnikarskega kongresa. Lotrič je rekel, da kjer so trije svobodomislci, naj ustanovijo svojo podružnico brez pravil in ni treba vladi o tem ničesar znati. Za srednješolce se ustaredi ustanovni šod svobodomiselne sekcije srednješolcev 3. oktobra in sicer tajno.

Udeležniki kongresa. Prvo zborovanje.

Priglasilo se je za kongres nekaj nad 120 časnikarjev, med njimi 43 slovenskih, ali izmed priglasencev je marsikateri izostal, čemur je bilo gotovo precej krivo tudi dejstvo, da železniško ministrstvo ni dovolilo udeležnikom glede na vožnjo nikakih olajšav. Poleg že navedenih imen naj omenimo še ruskega generala Volodimirova, nadalje Rusa Strahoviča, Poljaka dr. Staszewski-Baranskega, Čehe Klofača, Sokola, Hraskega, dr. Ante Radiča, tajnika »Matice Hrvatske«, prof. dr. Šurmina. Mnogo se je opazalo, da sta bila ravno Hrvatska in Srbska zastopani zelo slabo — izmed hrvatskih listov, menda samo »Obzor« in »Pokret«, iz kraljevine Srbije pa menda samo eden zastopnik. Temu pa pač krive sedanje nezdrave razmere na Hrvaškem. Izmed Slovencev ne navajamo nikogar po imenu, pripominjamo le, da je naše novoustanovljeno jugoslovansko časnikarsko društvo na shodu zastopano po dveh odposlancih. Kongres se vrši v veliki dvorani »Mestnega doma«, katero je deželna zveza za tujski promet z namenom, da pokaže slovanskemu časnikarstvu lepoto slovenske domovine, izpremenila v svojo razstavno dvorano. (O razstavi sami pozneje.)

Ob 1/2 10. otvori podpredsednik »Zveze«, Holecček, kongres s pozdravnim nagovorom sporočajoč brzogovorni pozdrav poljskega ministra-rojaka dr. Abrahamowicza in češkega poslanca dr. Kramařa. Nato se izvoli predsedstvo. Izvoljeni so bili predsednikom Holecček, I. podpredsednikom Aškerc, a ker je ta nenavzoč, ker noče sedeti skupaj z ruskimi »reakcionarci«, namesto njega dr. Gregorin iz Trsta, II. podpredsednikom pa Slovák dr. Rat. Zapisnikarjem so izvoljeni: »Zvezni« tajnik »Vejvara, Pustoslemšek, Hejrel in Prokesz. Po dovršenih volitvah pozdravi kongres ljubljanski župan Hribar, želeč mu najboljših uspehov, dosežnih po krepki organizaciji celokupnega slovanskega časnikarstva. Omenja, da se je skušalo z neke strani, (vlade) prikladati kongresu politično obiležje, dočim v resnici deluje kongres le na zblizanje in združevanje na kulturnem polju. Za njim govori zastopnik deželne zveze za tujski promet, dr. Oražen, povdarjajoč namen tega društva: vsestranski povzdig slovanske turistike in tujkega prometa. Slovenci se imamo zahvaliti tudi na tem polju marsikaj svojim češkim bratom, in le želeči je, da bi Čehe v njihovem delu med nami in za nas posnemali tudi drugi Slovani. V imenu kongresa se zahvali obema Čeh Sokol, kličoč Ljubljani in slovanskemu narodu »Slava!« Ko se je še prečitelo vabilo »Slovenske Matice« na sledečo slavnostno akademijo v proslavo Trubarjevo, je predsednik prekinil razprave.

Slavnostna akademija v proslavo 400letnice Trubarjevega rojstva.

V isti dvorani, kjer se je sešel časnikarski kongres, se je nato vršila ob 11. dopoldne slavnostna akademija v proslavo 400letnice Trubarjevega rojstva. Navzočih je bilo kakih 250 oseb. Slavnostni govor je govoril predsednik »Slovenske Matice«, profesor dr. Ilešič. V svojem govoru je izpodbil marsikaj, kar so drugi Trubarjevi častilci povzdigovali v nebesa. Tu pa tam se je skrivaj pod večkrat na debelo se usipajočimi frazami tudi kak nerodno prikrit udarec po cerkvi, mnogokrat pa je govornik zašel tudi pravo. Trubar je dr. Ilešiču boritelj svetega boja za svobodo misli in vesti, katerega njegovi nasprotniki, boreč se s »suhom vedo«, imenujejo verolomnega odpadnika. Katoliška cerkev bi bila lahko hvaležna Trubarju in sploh reformaciji (!), ki je prinesla vihar, iz katerega je izšla cerkev prosta in čista (!), posebej pa Trubarju, ki ji je dal s slovenskim književnim jezikom najboljšo sredstvo za ustanovitev njene sedanje organizacije v Slovincih. Govornik zanika, da bi bila sedanja svobodomiselnost dete protikatoliškega pokreta v XVI. stoletju, kajti razlikuje se bistveno od one, ki je navdajala tedanje reformatorje. Le-ti so bili namreč v prvi vrsti svečeniki, in »kje najdemo dandanes reformatorje med svečeniki«, vpraša govornik. Trubar ni bil svobodomislec v sedanjem značenju te besede, bil je sicer proti ceremonijam, ali bil je globoko veren, pobožen mož, ki je jasno izpovedoval, da se je treba držati dogem. Trubar ni bil mož, ki bi umiral za svoje nazore, kakor Hus, bil je o p o r t u -

n i s t. On ni ustvarjal sam, temveč si je osvojil nazore drugih, bil je le propagator Lutrovih nauk, in kdor bi trdil drugo, ne bi govoril resnice. Zato je tudi umrl v našem narodu spomin na Trubarja, dočim se isti narod spominja Lutra. Trubar tudi ni dosegel drugih mož tedanje dobe med nami, kakor sta bila Peter Pavel Vergheri in Matija Vlašič-Frankovič. Trubar ni poleg Lutra, temveč pod Lutrom. Lutrov nauk ni vzrastel med nami in zato, presajen na tuja tla, ni povzročil takega velikanskega pokreta v našem narodu, ni rodil znanosti in umetnosti, kakor ju je porodil v Nemčiji, na domačih tleh. Turški boji so mnogo vplivali na razmere tedanjih časov, ali značilno je, da je n. pr. deželni zbor štajerski dovolil 8000 goldinarjev za Dalmatinovo biblijo, dočim za vojsko proti Turkom ni dovolil ničesar. Delalo se je pač tako, kakor se tudi dela dandanes, da se moli, ko bi se moralo delati, da se pošilja po duhovnika, ne pa po zdravnika. Turški navalni so bili tudi protestantom šiba božja, in protestantje so rekali: bodimo evangelijski, pa ne bo turške nesreče. Tu se govornik spominja barona Ungnada, ki je združeval oboje: boj proti Turkom s sabljo v roki in duševno delo za dobrobit naroda, ko mu je s slovensko knjigo dajal duševne hrane. Značilno je tudi, da so bili plemenitaši največji propagatorji novega verstva, a da imamo vzlic temu v istem času kmetske upore proti njim. Vprašamo še, ali so bili protestantje rodoljubi, narodnjaki? Ali je bil Trubar to? Trubar se sam imenuje rodoljuba ilirskega in kazal je svoje rodoljubje za svoj narod v socialnem delu, v delu, katerega cilj je bil: naš narod mora biti dober, da pride v raj. Narodnjak v današnjem smislu Trubar ni bil. Trubar bi bil gotovo pisal nemško, če bi bil znal tedanji slovenski kmet toliko nemščine, kakor meščan, in Trubar je izdal dvojezični katekizem z izrečnim namenom, da naj bi se ljudstvo naučilo nemški. Do Trubarja so bili Hrvatje, Srbi in Slovenci eno, ko pa je Trubar uredil dolonjšino v knjigo, smo pravzaprav postali Slovenci. Zato pa oni, ki z visokega mesta zahtevajo, da naj svet ostane tak, kakor je, ni odgojitelj in učitelj naroda itd. Razvoja, napredka je treba, dvigniti treba narod kvišku in srečen bo Slovenec, srečen bo Sloven! (Ploskanje.)

Pevci »Slavca«, »Ljubljanskega Zvon« in »Merkurja« so zapeli Jenkovo »Molitev«.

Polaganje temeljnega kamna Trubarjevemu spomeniku.

Slavnostni akademiji je sledilo polaganje temeljnega kamna Trubarjevemu spomeniku, kateremu se je določil prostor na voglu Bleiweisovega parka. Trubarjev temeljni kamen so stržili ljubljanski »Sokolci«. Slavnostni govor je imel dr. Tavčar: »Ta prostor je torej odločen za spomenik Primožu Trubarju, skromen je, v zatišju, in videl ga bo le oni, ki ga bo hotel namenoma videti! Kakor je pozabljen ta prostor, je bil pozabljen tudi, kar moramo priznati v svojo sramoto, Trubar sam, in to v časih, ko ima že spomenik marsikdo, ki ga je manj zaslužil kakor Trubar. To pa zato, ker so med nami ljudje, oficijelni krogi, katerim je kak Marko Pohlin več, kakor pa Trubar. Sramota je za celo slovensko domovino, da Trubar do danes še nima spomenika. Ko pa bo postavljen ta spomenik, stal bo ta kamen tu v spomenik onega tristoletnega sovraštva, s katerim so preganjali in še preganjajo Trubarja ljudje, ki vidijo v tem sovraštvu Bogu dopadljivo dejanje. Mnogo jih namreč živi med nami po Kristusovih nauk, ki pa sami nikomur ne odpuščajo v svojem tolikem izvrstnem katoličanstvu. In čudno je to sovraštvu, saj vendar ni nikakih uspehov več Trubarjevega delovanja, saj je živel brez uspeha. Ostala pa so za Trubarjem njegova blagoslovljena dela, ustvaril je slovensko knjigo. Dasi visoko cenimo Trubarjevo delovanje za svobodo misli in vesti, vendar postavljamo ta spomenik možu, ki si je pridobil neveljvili zaslug za književnost, tolikih, da ga ni moža, ki bi bil bolj vreden spomenika, kakor on, ki je še dandanes v slovenski knjigi največji učitelj slovenskega naroda. Vem sicer, da bodo kričali, ali naj kriče, spomenik bo stal tu in sicer na temelju pravice, kakor je delal tudi Trubar samo za pravico, stal bo tu kot priča pravice, ljubezni. V njem bo do zadnjega Slovenca donel spomin do vrliga moža Primoža Trubarja.«

Nato je govoril poslanec Hrasky, prinašajoč Trubarjevimi slavnostnimi pozdravi češkega kluba v državnem zboru, slaveč korarja Trubarja kot genija slovenskega naroda, kateremu je prinesel kulturo, pa ne samo Slovincem, temveč vsem Jugoslovanom. Povdarjal, da je Trubar velikega »etičnega pomena« za slovenski narod kot njegov učitelj, in da je v tem enak

Husu. Kar je Hus Čehom, to je Trubar Slovincem. Zaključuje z željo, da bi »narod Husov in narod Trubarjev prišla do politične samostojnosti! — Maloruski poslanec dr. Hlibowicki pravi, da se danes ne praznuje samo velik praznik Slovencev, temveč vsega Slovanstva. Kar je Nemcem Luter, to sta Slovanom Hus in Trubar. Ta veliki praznik bodi v trafen spomin velikega Primoža Trubarja. — Rus pl. Strahovič slavi Trubarja kot pobornika svobodne misli, svobodnega duha ter velikega demokrata. — Poljak Doboszinski radostno pozdravlja priliko, da so se ob tej priliki sešli vsi slovanski narodi v tako lepem kulturnem edinstvu. — Hrvat profesor dr. Šurmin proslavlja stoisestoletno skupno delovanje Slovencev in Hrvatov, katere delita dve reki, ki sta ju pa v dosegu skupnega dela oba naroda vedno preskakovala. Slavi Trubarja kot nosilca kulture obeh narodov, njegovo delovanje pa kot vir jugoslovanske in sploh slovanske vzajemnosti. — Bolgar Frangia imenuje Slovence velik narod, ker imajo tako velikega »apostola«, kakor je Trubar. Majhen je sicer slovenski narod, ali po svojem položaju vez vseh Slovanov. Slava spominu Trubarjevemu, ki ni samo slovenski, temveč vseslovanski. — Slovák dr. Blaho: Čehom in Slovakom je bilo v njihovem boju za obstoj največja opora sveto pismo, ki jim je prineslo prosveto, in to je dal Slovincem Trubar in z njo svobodo misli, katera naj tudi sedanjim Slovanom prinese novo svobodo! — Srb Mile Pavlovič pozivlja Slovence, da naj vcepajo spomin na Trubarja svoji deci, da bo vsak Slovenec prožet z veličino idej tega »velikana«. Le tedaj bo prišel oni veliki dan, ki bo narodu prinesel svobodo. Trubar naj živi v duši vsakogar. Amen i slava mu! — Nato je tajnik odbora za Trubarjev spomenik naprosil ljubljanskega župana, da sprejme spomenik, ko bo postavljen, v svoje in ljubljanske občine varstvo. Ko se je vzdala spominska listina, je župan Hribar obljubil, da sprejme spomenik v varstvo občine, s čimur je bila stvar zaključena. Udeležniki časnikarskega kongresa so nato odšli na povabilo župana Hribarja k zajutрку in sicer Čehi k »Roži«, Poljaki, Rusi v »Meščansko pivnico«, Hrvati, Srbi in Slovenci pa v »Narodni dom«.

Trubarjev »spomenik« je neprijetno iznenadil slovanske časnikarje. Lani že se je reklo, da mora biti letos časnikarski shod v Ljubljani, ker bo letos o Binkošti shodno odprt Trubarjev spomenik. Letos o Binkošti pa seveda spomenika ni bilo, in liberalci so prosili, naj se odgodi občni zbor do jeseni, ko bo spomenik gotovo že stal. Dobro! Ta čas so pač nemški protestanti odkrili Trubarju spomenik — zakaj Nemci Trubarja slave, je menda neznano dr. Ilešiču — Slovenci pa se niso hoteli ogreti. Jesen je prišla, na 8. septembra je bil zadnji rok določen, a dasi je Bolčev Pepe posegel vmes z velikodušnim darom, vendar ni hotelo biti spomenika. Hribar, zvit kakor je, si je mislil, če ni spomenika, pa položimo vsaj temeljni kamen, saj je vse eno. Slovanski časnikarji, ki o Trubarju in o slovenskem protestantizmu niso mnogo vedeli, so hoteli prinesiti venco, da ž njim venčajo spomenik. Ko so pa videli, da ni nič drugega, kot zopet ena Hribarjeva iznajdba, so seveda venco doma pustili.

Slovanski časnikarji v deželnem dvorcu.

V deželnem dvorcu se je oglasilo večeraj več odličnih udeležencev slovanskega časnikarskega kongresa, da se poklonijo deželnemu glavarju. Na čelu so jim bili gg. general Volodimirov iz Peterburga, dalje poslanca Doboszynski in Miljukov. Sprejel jih je dr. Lampe, ki je obljubil, da izroči njihove pozdrave gospodu deželnemu glavarju, ki je vsled lastne in bolezn svojega sina odsoten, in jim je razkazal vse prostore deželnega dvorca. Vsi obiskovavci so se laskavo izrekli o elegantni zidavi in lepih prostorih naše deželne hiše. Dalje so bili v deželnem dvorcu in ga ogledali: Grofica Cholonievskaja, gospod Chamiec, veleposestnik iz Ukrajine in poljski zgodovinar Ostaszewski-Barénski, tajnik zveze poljskih časnikarjev, urednik dnevnika »Dziennik Polski«, g. Pollak, urednik dnevnika »Kuryer Warszawski«, dalje urednik dnevnika »Nova Gazeta« iz Varšave in več čeških gospodov časnikarjev.

Taktnost Poljakov.

Shoda slovanskih časnikarjev so se udeležili tudi Poljaki, toda zaznali so izrečno, da se udeležijo samo shoda časnikarjev, a da ne marajo slaviti Trubarja kot krivoverca. V Ljubljani so se šli poklonit premilostnemu gospodu knezoškofu, ter so na škofiji oddali svoje posetnice, istotako so se šli poklonit v deželni dvorec namestniku deželnega glavarja dr. Lampetu in se ves čas obnašali v naših

domačih zadevah jako taktно. Gosp. Hribar bi se od njih lahko mnogo naučil.

Dnevne novice.

— Našo tiskarno je obiskal danes tudi gosp. dr. Pavel Blaho, prvobornik za prava mučeniškega slovaškega naroda, njega zastopnik v ogrskem državnem zboru in urednik lista »Ludové Noviny«, ki stoji popolnoma na katoliškem temelju. Odlični rodcljub si je ogledal vse prostore »Katol. Tiskarne« in se zlasti laskavo izrazil o uredniških prostorih, ki po svoji modernosti in praktičnosti urednikom nudijo toliko udobnosti kot težkoke pri drugih podjetjih.

— Slovanska turistovska zveza. Dne 8. septembra se je vršila v Ljubljani konferenca slovanskih turistovskih društev radi ustanovitve širše slovanske turistovske zveze. Udeležili so se zastopniki Slovencev, Čehov, Ruov in Poljakov. Konferenca je klenila, da se ustanovi zveza slovanskih turistovskih društev. Predlagalo se je, da se sestavi v Pragi centralni slovanski turistovski biro, kateri združi vsa slovanska društva. Predsednik pripravljalnega odbora v Pragi, gosp. dr. Vratislav Černý, je dobil nalog, da takoj zbere ves material za pripravljalne korake v svrhu, da se čimprej te centralni biro osnuje. Predlagalo se je, da naj pokrijejo stroške za to pisarno in za poslujočega tajnika glavna turistovska društva in glavna slovanska mesta. Sklenilo se je končno, da se najkasneje v letu 1909 skliče v Pragi shod zastopnikov pri zvezi sodelujočih društev.

— »Učiteljski Tovariš« ima deficit. kakor je poročal upravnik njegov na zborovanju »Zaveze« v Gorici. Ni čuda, ko je tako neumno pisan.

— Idrijska zmeda. V »Slov. Narodu« nekdo iz Idrije, ki mu je vroče postalo, laže, da je dr. Šusteršič dejal, naj zidajo društveno hišo na občinske stroške. Iz najkompetentnejšega vira smo pooblašteni izjaviti, da je to debela laž, baš nasprotno je resnično. Oni, ki si je laž izmislil in Idričane zapeljal, naj tudi stroške nosi!

— Državna podpora. C. kr. poljedelsko ministrstvo je dovolilo mlekarji na Brezovici podpore 3.800 K za novo opravo in vodovod.

— Izlet na Bled in Bohinj priredi »Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem« dne 10. septembra ob priliki shoda slovanskih turistov. Skupni odhod iz Ljubljane ob 7. uri jutraj z južnega kolodvora, Lunch na Bledu, diner v Bohinjski Bistrici.

— Nov telovadni odsek se je ustanovil v nedeljo, dne 6. t. m., v Hotedršici pri Logatcu. Vpisalo se je takoj 26 članov, samih dobrih, krepkih fantov. Pomen mladinske organizacije in zlasti telovadbe jim je v krepkih potezih načrtal gospod logaški kaplan Leopold Turšič, s katerim sta prišla v Hotedršico na izlet oba logaška telov. odseka. Bilo je res lepo popoldne za hotenjske in logaške fante, kakršnih bodo lahko imeli še več. To je vse kaj drugega, kakor pa nedeljsko popivanje po krčmah, harmonika in plesi. Na zdar!

— Iz Št. Vida nad Ljubljano. V Šent Vidu se je ustanovila ljudska knjižnica. To društvo so ustanovili pristaši naših organizacij, zlasti mladeniška in dekliška, da zadostje potrebi po koristnem izobraževanju in zabavnem čitvu. Občni zbor se bo vršil prihodnji teden. Knjižnica šteje zdaj lepo število knjig in je nastanjena v Kraljičevi hiši, kjer ima prostrano sobo za uporabo.

— Smrt rojaka samomorilca v tujini. Iz Amerike se nam piše: Dne 9. julija se je na grozovit način usmrtil na Herminie Pennsylvania v Ameriki Avg. Štok, doma iz Brega pri Litiji. Bil je že od nekdaj bolj delomržen človek, udan alkoholu, kar je tudi vzrok, da se je usmrtil na tako grozovit način. Dejal je na zemljo dinamitno patrono, vlegel se nanjo in jo zažgal. Ko se je patrona razpočila, ga je razneslo na vse strani. Leva roka mu je bila odtrgana pod ramo, trebuh ves raztrgan tako, da se je gledalcu nudil strašen prizor. Strašna smrt. ki jo je povzročil alkohol!

— Ubil se je. Pod tem naslovom smo pred dnevi priobčili dopis iz Preddvora o nesreči, ki je zadela rodbino Blaža Šavsa v Bašlju, da se mu je namreč sin Janez ubil, padši z ograje. Sodna preiskava na licu mesta pa je dognala, da se je nesreča zgodila drugače. Pri raztelesenju mrtveca se je namreč pokazalo, da je imel težke poškodbe na glavi, roko in več reber zlomljenih in žledece počen. Fantič je stopil na obcestni kamen odrivač, in ta je bil tako slabo vsajen v zemlji, da se je pod težo fantičevo prevrnil in z vso svojo težo, kakih štirih stotov, pomečkal pod seboj fantiča. Cesta, ki vodi iz Bele preko Bašlja, Trstenika in Gorič proti Tržiču, je okrajna cesta, in cestnemu odboru bi bilo živo priporočati, da si jo enkrat pošteno ogleda.

kajti sicer se taka nesreča prav lahko ponovi. Naj slučajno kdo zadene v tak »trden« odričaj z vozom, in šel bo voz z voz, nikom in vprežno živino vred pod cesto.

— **Župni administrator na Šenturški gori** gosp. Vijem Paulus je na lastno prošnjo vpokojen in se poda na Češko.

— **Radi izgubljene pravde uboj.** V Gorenici na Kočevskem sta napadla brata Parte 27 let starega posestnika Jurija Vidmarja in mu z noži razparala trebuh. Brata sta scvržila Vidmarja, ker sta pozimi izgubila na Dunaju neko tožbo proti njemu.

Ljubljanske novice.

lj **Morilec vipavskega dekana kanonika Erjavca obsojen na smrt.** V soboto ob 4. uri pop. se je nadaljevala porotna razprava proti morilcu vipavskega dekana kanonika Erjavca. Govorita drž. pravdnik Trenz, ki prosi porotnike, naj pritrdijo stavljenemu vprašanju, da je Pangrc kriv za hrbtne roparske umore, in obtoženčev zagovornik svetnik Vencajz. Dvorni svetnik Pajk resimira. Porotniki se odstranijo v svojo sobo, kjer se le kratko posvetujejo, na kar se povrnejo v porotno dvorano. Predsednik porotnikov naznanja, da so porotniki soglasno potrdili stavljenim vprašanjem. Sodišče je obsodilo Pangra na smrt na vešala. Hladnokrvno je morilec poslušal obsodbo in odšel v zapor nazaj.

lj **Blagoslovljenje temeljnega kamna.** Na praznik Rojstva Marijinega je v ljubljanskem uršulinskem samostanu gosp. spirital Mihael Bulovec blagoslovil temeljni kamen v oddelku, ki se sedaj zida. Na strani vnanje šole zidajo namreč uršulinke poslopje za telovadnico in obednico. Ena najlepših in najmodernejših telovadnic za dekleta bo ta telovadnica; dolga bo 26 m. 7 in pol m široka in 6 in pol m visoka ter opremljena z najmodernejšim telovadnim konforom. Med počitnicami je zopet vnanja uršulinska šola storila velik korak naprej. Spodnji hodnik je tako ves spremenjen, da vsakega prav prijetno iznenadi, ako vstopi v poslopje, ki je na zunaj tako priprosto in starodavno. Za sobe zunanje šole se je kupilo veliko novih podob, ki so prav umetniško delo. Tako je prav, da si učenke likajo umetniški okus, ko gledajo take umetnine. Tudi mnogo novih učil se je kupilo za šolo. Za šolo so se že zdaj tako začeli oglašati, da se je bati, da (kakor lansko leto) mnogo učenk ne bo mogoče sprejeti zaradi pomanjkanja prostorov. Že tako bo treba privzeti še eno sobo za I. meščanski razred, toda več sob nikakor ni mogoče dobiti. Gotovo je uršulinkam samim hudo, ako ne morejo vsled pomanjkanja prostorov sprejeti v šolo učenk, ki tako zelo prosijo.

lj **Slavnost narodnih noš.** Opozorjamo, da se vrši danes zvečer, ob 8. uri, seja damskega odseka. K polnoštevni udeležbi vabi odbor.

lj **Seja damskega odseka za slavnost »Ljubljane«** bo danes, v sredo zvečer ob 8. uri v mali dvorani »Uniona«.

lj **Seja moškega odbora** za slavnost »Ljubljane« bo jutri, v četrtek ob 8. uri zvečer v mali dvorani »Uniona«.

lj **Poskušeni samoumor.** V ponedeljek zvečer je prišel 40-letni čevljar Peter Šavs, rodom iz Naklega pri Kranju, k svoji na Krakovskem nasipu št. 10 stanujoči ženi, s katero ne živita skupaj in jo nagovaljal k spravi. Ker žena o tem ni hotela ničesar vedeti in slišati, je Šavs rekel, da ustreli njo in sebe. In res si je kmalu nato pogljal iz revolverja v prsa štiri kroglice, ki pa niso bile smrtne. Šavs je šel na to v Cerkvene ulice in se tam vsedel pod koštanj. Tu mu je postalo slabo, nakar so ga spravili na tamošnje policijsko stražnico, potem ga pa odpeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico. Z druge strani se nam poroča, da se je Šavs hotel usmrtiti zaradi neozdravljive bolezni.

lj **V pojasnilo.** Ker dobivam še vedno od raznih strani vprašanja glede »Delniške stavbinske družbe »Union« v Ljubljani,

objavljam, da nisem več niti predsednik, niti član upravnega sveta »Union«. — Dr. V. Gregorič.

lj **»Summa cum laude«** — z največjo pohvalo, z odliko, je napravila na vseučilišču v Heidelbergu izpit za medicino in dobila doktorski naslov gospa Erna Glassner, hči geometra Konrada Zaffa, rojena Ljubljanka.

lj **Prevrnili bi se bili** včeraj kmalu v Ljubljano člani ljubljanskega »Sokola« inž. Endlicher, Jevšek, Puh, parketist Petrin in njegova gospodična sestra, ko so se vozili po njej. Rešil jih je rešilni čoln.

lj **Društvo treznosti** ima sejo v petek, dne 11. septembra, ob 5. (ne 2.) uri popoldne v običajnem lokalu v knezoškofijski palači. Razgovor o avstrijskem protialkoholnem shodu, (ki bo dne 12. oktobra na Dunaju), o sodelovanju in udeležbi pri njem z naše slovenske strani. Zaradi važnosti predmeta se vsi gospodje odborniki prosijo, da se seje udeležijo polnoštevno.

lj **Orožništvo** v Šiški je minoli teden aretovalo 33-letnega Blaža Erjavca iz Dvora pri Št. Vidu, kateri je na sumu, da je dne 21. pretečenega meseca ukradel v šentvidski župni cerkvi nabiralnik, potem ga pa pri železniški progi razbil in vzel iz njega denar, nabiralnik pa potem vrge v gromovje. Izročili so ga deželnemu sodišču.

lj **Tepež.** Sinoči se je v neki gostilni v Soteski stoplo pet fantov in je pri tem neki Miklavčičev z nožem zabodel 21-letnega hlapca Antona Gregorca in 21-letnega posestnikovega sina Jožefa Kosa, katerega je tako ranil, da so morali takoj poslati v Ljubljano po zdravnika.

lj **Hudo želo** je imel v soboto zvečer neki pleskarski pomočnik. Ko je prišel v gostilno na Rimski cesti št. 4, je zahteval kar dva litra vina. Ker ji je pa že od prej dolgoval in mu natakara brez denarja ni hotela dati vina, jo je začel pretepavati in jo na glavi poškodoval.

lj **Izgubil je nekdo** palico s srebrnim dočajem od Sv. Jakoba do Fužin. Pošten najditelj naj jo odda Pred Prulami št. 21, pritličje.

Telefonska in brzojavna poročila.

MINISTRSKI SVET.
Budimpešta, 9. sept. Cesar je sprejel v avdienci min. predsednika Becka. Zvečer se vrši skupni ministrski svet. Določil se bo skupni proračun za delegacije in se bo vršil tudi pomenek o mednarodnem političnem položaju.

USTAVA.
Sarajevo, 9. sept. Srbski in mohamedanski opozicionalci so poslali Burianu spomenico, v kateri zahtevajo ustavo.

SPOPADI.
Praga, 9. septembra. V Berg-Reichensteinu je prišlo do velikih spopadov med Čehi in Nemci. Policija in konjenstvo je moralo vmes poseči. Več oseb je težko ranjenih.

VOLIVNO GIBANJE V ISTRI.
Trst, 9. sept. Laški liberalci so postavili v Istri sledeče kandidate: za 1. okraj (splošna kurija) dr. Karol Apollonio, Viktor Candussi, dr. Pesante (2. okraj; za koprski okraj (mesta, trgi) odvetnika Belli.

POTRES.
Kečkemet, 9. sept. Tu se je ponoči čul močan potres, ki je trajal 12 sekund. Ob 12. uri 28 min. ponoči se je ponovil močnejši od jugovzhoda proti severu. Škode ni nobene.

DUMA.
Peterburg, 9. sept. Voditelj oktobristovsk estranke je izjavil, da bo morala duma takoj začeti s temeljito reformo, ker je nezadovoljstvo med ljudstvom vedno večje.

ROPARSTVO V RUSIJI.
Varšava, 9. septembra. V Tomašovicah so policaji in vojniki obkolili hiše dveh veleposestnikov, ki so znani roparji in zapljenjaveci. Enega moža in eno ženo so ustrelili, več ranili, ostale zaprli.

DOGODKI V TURČIJI.
Carigrad, 9. sept. Minister za notranje zadeve, ki mladoturkom ne ugaja, je podal demisijsko. Sultan je ni sprejel.

ANARHIJA V PERZIJI.
Teheran, 9. sept. Generalni poveljnik je nadzoroval čete. Dejal je, da misli šah poslati 6000 mož v provincijo, da potlači upor. Šah se boji velike revolucije, ker noče dajati ustave.

KITAJSKI CESAR OBOLEL.
London, 9. sept. Kitajski cesar je nevarno zbolel.

Meteorologično poročilo.
Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm.

Dn	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
7	9. zveč.	742.1	12.4	sl. sever	jasno	
8	7. zjut.	41.2	6.7	sl. jvzh.	megla	9.0
	2. pop.	38.8	20.4	sl. svzh.	jasno	
8	9. zveč.	38.4	14.4	sl. szah.	"	
9	7. zjut.	38.0	10.3	brezvetr.	megla	0.0
	2. pop.	36.1	22.5	"	jasno	

Srednja včerajšnja temp. 13.8°, norm. 15.9°

TRŽNE CENE.
Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 9. septembra

Pšenica za oktober	11.34
Pšenica za april	11.63
Rž za okt.	9.38
Oves za okt.	8.04
Koruzna za maj 1. 1909	7.38

Efektiv: 5 višje.

Glavna zaloga:
lekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. ::

Primarius
dr. V. GREGORIČ
Ljubljana

kronska ☐ ☐
ustna ☐
voda ☐

EUODIN (Zakonito zavarovan.)

Specialiteta za kadike. ☐
10 do 15 kapljic v kozarec vode. ☐
Cena 2 kroni.

Glavna zaloga:
lekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. :: 1898 26

„Glasbena Matica“ v Ljubljani.

Vpisovanje v glasbeno šolo se bo vršilo dne 14., 15. in 16. septembra dopoldne od 9. do 12. in popoldne od 3. do 6. ure v društveni hiši v Vegovih ulicah št. 5.

Redni pouk se prične 18. septembra.

Pogoji vsprejema:
1. društvenina staršev 4 K na leto; 2. vpisnina za vsakega učenca 2 K; 3. ukovina: a) za klavir, violino, violo, violoncelo, kontrabas, flavto, klarinet, oboe, fagot, rog, trobento, pozavno ali harlo po 4 K na mesec; b) za solopetje po 8 K na mesec; c) za teorijo ali zborovo petje v šolskem zboru po 2 K za polletje; d) za pripravljalni tečaj zborovega petja po 2 K na mesec; e) za harmonijo po 2, odnosno 1 K na mesec; f) za kontrapunkt ali kompozicijo po 4 K na mesec; g) za glasbeno zgodovino po dogovoru.

2218 3-1

Odbor „Glasbene Matice“.

2220

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena mati, oziroma stara mati, gospa

Marija Stele
roj Murnik

hišna posestnica in gostilničarka

danes, dne 8. t. m., ob 3/4 4. uro popoldne po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, v 67. letu starosti mirno zaspala v Gospodu.

Pogreb nepozabne rajnice se bo vršil v četrtek, dne 10. septembra ob 4 uri popoldne iz hiše žalosti Poljanske ceste št. 26 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše za dušnice se bodo brale v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Nepozabno rajnico priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Ljubljani, 8. septembra 1908.

Anton, Ivan, Blaž, Jurij, Pavel sinovi.

Marija, Nežka omožena Jereb, Julijana omožena Eiletz, hčere.

2219 1-1

Zahvala.

Odbor ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva se tem potom najtopleje zahvaljuje vsem onim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da se je jubilejna slavnost dne 16. in 23. avgusta t. l. tako v redu izvršila. Posebna zahvala bodi izročena preblagorodni gospe Čudnovi in ljubeznivim gospicam, ki so neumorno in z največjo gorečnostjo pomagale pri prodaji tombolnih kart, jubilejnih svetlin, razglednic, šampanjca, piva itd. Žal nam je, da ne moremo poročati o dobrem gmotnem uspehu prirejene slavnosti.

V Ljubljani, dne 6. septembra 1908.

Učenec

za trgovino se sprejme. Biti mora poštenih staršev ter posebno v računstvu zmožen.

2217 3-1

Natančneje se izve pri **M. Požneni**, Jesenice-Fužine, Gorenjsko.

Organist in cerkvenik

se išče za večjo župnijo v prav lepem ravninskem kraju na Gorenjskem. Prosto lepo stanovanje, v uživanje ima njivo 6 mernikov poseve, od farne cerkve 20 K mesečne plače, 10—12 mernikov ajde, prosta bira, štolnina, drva v mežnjiški parceli. Prednost imajo samci ali oženjeni pa brez ali z malo družino in pa rokodelci. Nastop 24. oktobra.

2216 3-1

Naslov pove upravništvo „Slovenca“.

Popolnoma izbrana zaloga blaga
za jesensko in zimsko sezono v največji izberi oblek za
gospode in gospe, kakor tudi konfekcija za otroke.

Čudovito nizke cene!

Angleško skladišče oblek, O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

Politični pregled.

AVSTRO-OGRSKA.

Proti srbski trgovinski pogodbi je pričel akcijo vitez Hohenblum, ki je govoril dne 8. t. m. v Volšpergu na Koroškem. Priporočal je obstrukcijo.

Delegacije.

V Budimpešti je napovedan skupni ministrski svet, ki se ga udeležijo Aehrenthal, Burian, Schönaich, Beck, Korytowski. Posvetovali se bodo o zasedanju delegacij.

Cesar v Budimpešti.

Dne 7. t. m. ob 5. uri popoldne je došel cesar v Budimpešto. Sprejeli so ga z velikanskim navdušenjem. Neka deklica, hči stotnika Kunericha, je vrgla v cesarjevo ekvipažo šopek.

Švedska

je zborovala dne 7. t. m. v Beljaku. Shod je čutil potrebo brzojavno pozdraviti tudi naučni minister Marchet. Na shodu je govorila in izrekla zahvalo vodstvu Ljubljanskega gospa Kreuter Galle.

Nemška zveza v Bukovini.

V Bukovini so ustanovili politično nemško svobodnomiselno društvo.

Bosanska ustava.

Državnemu finančnemu ministru Burianu je predložila srbsko mohamedanska opozicija v temeljno spomenico, podpisano po 25 uglednih Srbih in Bolgarjih, ki zahteva ustavo.

SOMIŠLJENIKI! SOMIŠLJENICE!

Zahtevajte v vseh prodajalnicah in tobakarnah vžigalice »Slovenske krščanske socialne zveze«: »V korist obmejnim Slovincem!« Kupujte te naše vžigalice!

Nova Spillmanova povest.

XIV. zvezek:

Prisega huronskega glavarja. Povest iz starejših misijonske zgodovine kanadske. Cena 60 vin., karton 80 vin. — Krasna povest nas vede med divje Indijance, v njih velike jelkove gozde, do romantičnih jezer in rek Gorenje Kanade, in se vrši v prvi polovici 17. stoletja. — Popisuje nam krvave boje med Huronci in Irokezi, dvema sorodnima indijskima rodovima, ki sta po svoji telesni moči in hrabrosti presegala vsa sosednja plemena. Bralec občuduje pri teh divjih sinovih gozdov srčnost, vojniško spretnost in nenavadno premetenost v zasledovanju. Občuduje dalje zvestobo in požrtvovalnost hrabrih, belokožcem prijaznih Huroncev do svojega učitelja, francoskega misijonarja pl. Brebeuf. Ta blagi »črnosuknež«, tako naziva Indijanec misijonarja, pade vsled ponesrečenega boja Huroncev v roke krvoločnim Irokezom, katerih največja zabava je bila mučiti svoje žrtve in gledati, kako se ubogi ujetniki na groznem mučilnem kolu borijo s smrtjo. — Toda kaj vse tvega blagi Indijanec, da reši tuje misijonarja! — Povest bo z vsem zanimanjem in z veliko koristjo čital mlad, kakor dorel bralec; ni pa toliko za prav male otroke, ker je, kakor vse Spillmanove povesti, polna vznemirljivih prizorov. — Nič manj zanimive so poprej izdane Spillmanove povesti. Povesti jezuita P. Spillmana imajo vse prednosti dobrega, koristnega berila, kakoršnega pogrešamo Slovenci; dosedaj so izšli sledeči zvezki:

- I. zvezek: **Ljubite svoje sovražnike!** Povest iz maorskih vojsk na Novi Zelandiji. Cena 40 vin., karton 60 vin.
- II. zvezek: **Maron, krščanski deček iz Libanona.** Povest iz časov zadnjega velikega preganjanja po Druzi. Cena 40 vin., karton 60 v.
- III. zvezek: **Marijina otroka.** Povest iz kavkaških gor. Cena 40 vin., karton 60 vin.
- IV. zvezek: **Praški Judek.** Povest. Cena 40 vin., karton 60 vin.
- V. zvezek: **Ujetnik morskoga roparja.** Povest. Cena 40 vin., karton 60 vin.
- VI. zvezek: **Arumagam, sin indijskega kneza.** Povest. Cena 40 vin., karton 60 vin.
- VII. zvezek: **Sultanovi sužnji.** Carigradska povest. Cena 60 vin., karton 80 vin.
- VIII. zvezek: **Tri indijske povesti.** Cena 60 vin., karton 80 vin.
- IX. zvezek: **Kraljičin nečak.** Zgodovinska povest iz japonskih misijonov. Cena 60 vin., karton 80 vin.
- X. zvezek: **Zvesti sin.** Povest za vlade Akbarja velikega. Cena 40 vin., karton 60 vin.
- XI. zvezek: **Rdeča in bela vratnica.** Cena 40 vin., karton 60 vin.
- XII. zvezek: **Korejska brata.** Črtica iz misijonov v Koreji. Cena 60 vin., karton 80 vin.
- XIII. zvezek: **Boj in zmaga.** Povest iz Anama. Cena 60 vin., karton 80 vin.
- XIV. zvezek: **Prisega huronskega glavarja.** Povest iz starejših misijonske zgodovine kanadske. Cena 60 vin., karton 80 vin. 1808 9

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

Jesenske kakor zimske obleke

površnike, suknje in dežne plašče za gospode in dečke po izredno nizkih in stalnih cenah priporočam

konfekcijska
:: trgovina **A. Lukić**
Ljubljana, Pred škofijo št. 19.

Najnovejši pariški in dunajski modeli za dame in deklice

Izšla je naša
„**Družinska Pratika**“
: za leto 1909 :
s sliko sv. Družine. 2132 3-2

Posamezni izvod 24 vin., po pošti 10 vin. več.

Na debelo je na prodaj v Ljubljani: Katol. bukvarna, prodajalna „Katol. tisk. društva“, Ant. Krisper, Vaso Petričič, J. Korenčan preje Auer, Iv. Kordik; v Trstu: prodajalna „Katoliškega tiskovnega društva“.

Somišljeniki! Segajte le po edini naši „Družin. Pratici“

300 vinskih sodov

od 300 do 900 litrov in od 1000 do 3800 litrov, v jako dobrem stanju, močnih, iz hrastovega lesa, odda po jako primerni ceni trrdka

M. Rosner & Co., veletrgovina sadja v Ljubljani
poleg Koslerjeve pivovarne. 2121 12-4

Pozor!

Za prevažanje vsakovrstnega blaga, bodisi na postaje železnic ali z njih, se gg. trgovcem, obrtnikom ter slavnemu občinstvu sploh najtopleje priporoča doniča trrdka

Telefon št. 262.

Josip Škerlj

Telefon št. 262.

spediter, Ljubljana, Kongresni trg 16.

1970 12-11

Šolske knjige

za vse šole v najnovejših, odobrenih izdajah, kakor tudi vse druge šolske potrebščine v najboljši kakovosti in po zmernih cenah priporočam

Lav. Schwentner
knjigotržec v Ljubljani, Prešernove ulice št. 3. 2202 10-2

Širite, naročajte „Slovenca“!

Ženitbena ponudba.

Trgovca 29 let, rimsko-katoliške vere, kremenitega značaja, simpatične unanosti, z dobro idočo trgovino v nekem provincijalnem mestu Hrvaške, vdovec, z enoletno prigrčno deklico, želi se zopet poročiti z damo, ki je izurjena v gospodinjstvu ter dobrega srca, v starosti 20-25 let. Udova z enim otrokom ni izključena in naj bi imela 15 do 20.000 kron gotovine. Lahko je Hrvatica, Štajerka ali Kranjica. Prijazne, le resne ponudbe s polnim naslovom s sliko ured naj se pošiljajo na upravo tega lista pod številko „2193“. Tajnost zadržana. 2193 3-0

Le najfinejše, posušene kokosove orehe

predelujejo tvornice „Ceres“ in delajo iz njih brez vsakršne primesi v strogo čistih aparatih znamenito

Ceres jedilno mast

se rabl za praženje, kuhanje in pecivo. Zahtevajte Ceres jedilno mast z velikonočnimi podobicami na ovitku. 680 4-2

Dva dijaka

se sprejmeta na dobro hrano in stanovanje. 2181 3-2
Kje, pove uprava „Slovenca“.

Zdravo grozdje

najfinejše plemenite vrste, debele jagode, sladke, vsak dan sveže trgano 5 kg zavoj franko 3-50 K L. Altneu Versecz 44, Ogrsko. 2191 5-2

: Zobozdravniški atelje :

dr. Edv. Globočnik

2158 v Kranju 8-6
v hiši kjer je lekarna
je od 16. sept. naprej slav. občinstvu vsak dan na razpolago.

Podružnice:

Trgov. s menjalnicami: Grazen 25, Mala ulica 17, Radna, Brno, Opatka Lipa, Opatka Kamenica, Horvatski Zumberg, Slatina, Novi Zilina, Plova, Slatina in Ljubor.

Menjalnice na Dunaji:

I. Wollzeile 1, II. Yaboretrasse 4, III. Ungargasse 17 (voge Rennwege), III. L. Wollzeile 27, IV. Wollzeile Hauptstrasse 13, V. Schönbrunnstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstr. 23, VII. Mariahilferstrasse 78, VIII. Lärchenfelderstrasse 133, IX. Alservtrasse 32, XVII. Währingerstrasse 89 XIX. Obblinger Hauptstr. 38, XIX. Hauptstrasse 24.

Menjalnica delniška družba 45 150-177

MERCUR

Dunaj, I. Wollzeile 1.
kapital K 20.000.000. Zast. kapital K 2.000.000

Najkulantnejši

nakup in prodaja
vseh tret rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, arš. deviz, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje
državnih zastavnic in obligacij, arš. in kuponev.

Delniška družba „ZDRUŽENIH PIVOVAREN“ Žalec in Laško
prilporeča svoje izberno pivo. — Specialiteta: „Salvator“ (črno pivo a la monakovsko).
Zaloga Spodnja Siška (telefon št. 187).
Posljalne na dom sprejema restavraler „Narodnega Doma“ g. Kržičnik. (Telefon št. 82.)

„Znižana cena „Leposlovni knjižnici“.

„Leposlovna knjižnica“ izhajala bo v prihodnje bolj poredkoma in ne bomo izdali letos nobenega zvezka več, da ne preobložimo naročnikov s pre-pogostim dopošiljevanjem. — Ker nam je pa mnogo na tem, da se zviša s prihodnjimi zvezki število naročnikov in dosežemo na ta način prav nizke cene prihodnjim zvezkom, smo se odločili, obrniti splošno pozornost občinstva na „Leposlovno knjižnico“ s tem, da znižamo za kratek čas ceno dosedaj izdanih zvezkov. Cena teh zvezkov je bila sicer tudi dosedaj že **skrajno nizka**, treba je upoštevati samo to, kar nudi „Leposlovna knjižnica“: število strani, lepa oblika itd.

Kdor se torej hoče poslužiti te prilike in prejeti **spodaj označene zvezke po skrajno nizkih cenah, naj se oglasi še pred koncem tekočega leta**; — daljšega obroka za naročilo nam ni mogoče staviti, ker bodo nekateri zvezki kmalo pošli. Kdor kaj naroči in hoče postati tudi za prihodnje zvezke naročnik „Leposlovne knjižnice“, naj to pri naročilu posebej označi; sicer pa s tem še ne bo obvezan sprejeti vse zvezke, ki bodo izšli. 1603 9

Po znižani ceni se dobi:

Mož Simone. Roman iz francoščine Champol-Levstik. 304 strani, samo K 1-40.

Krasna, silno zanimiva povest; takoj pri prvi strani nas obvlada radovedna napetost in nam ostane dokler nismo povest prečitali in odložili. — Lepa Simona je prisliljena omožiti se z možem ostudnega obraza; ona se pa zaveda dolžnosti zakonske ljubezni, katera se vsled močve plemenitosti razvije počasi iz strašne čutne apatije, tudi čustveno, v gorko simpatijo.

Razporoka. Roman iz francoščine Bourget-Kalan. 300 strani, mesto K 2-—, samo K 1-20.

Krasen prevod se lepo prilaga finisi Bourgetovega sloga.

Dalje sledeči svetovno znani, globoko zamišljeni spisi, katere so slov. časopisi že obširno ocenili:

Ponižani in razžaljeni. Roman v štirih delih in z epilogom. Iz ruščine Dostojevski-Levstik. XXII + 511 stran; mesto K 3-—, samo K 1-80.

Stepni kralj Lear. Povest. Iz ruščine Turgenjev-Fran J. in **Hiša ob Volgi.** Iz ruščine Stepanjak-Jurca. 188 strani; samo K —80.

Kobzar. Izbrane pesmi z zgodovinskim pregledom Ukrajine in s pesnikovim življenjepisom. Iz ruščine Sevcenko-Abram. III + 288 strani; mesto K 2-40, samo K 1-—.

Hajdamaki. Poem z zgodovinskim uvodom o Hajdamaščini (Kobzar II. del) Sevcenko-Abram. 152 strani; mesto K 1-50, samo K —90.

Straža. Povest. Iz poljščine Prus-Virant. VII + 327 strani; mesto K 2-40, samo K 1-40.

Kdor želi vezane zvezke, naj to na naročilnici označi, vezava se posebej računa in velja za vsak zvezek elegantno celoplatno vez. K —90.

Vsi zvezki naenkrat naročeni se zaračunajo še ceneje in sicer K 8-— broširano. Povdarjamo pa, da veljajo te cene samo do konca tekočega leta in ima ta ugodnost samo namen vzbuditi v širših krogih splošno zanimanje za „Leposlovno knjižnico“.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Slavnemu občinstvu, posebno pa prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom priporočam svojo dobro nrejeno **podobarsko in pozlatarsko obrt** v Wolfvih ulicah št. 1 nasproti frančiškanske cerkve ter vsa v vso to stroko spadajoča dela kot izdelovanje oltarjev, prižnic, tabernakljev itd. in zagotavlja kolikor možno umetno in fino ter trpežno izdelavo po lastnih in predloženih načrtih. Cene zelo zmerne! Priznana dovršena dela! 466 Z odličnim spoštovanjem 52—26 **Aleks. Götzl** podobar in pozlatar.

Katoliška bukvarna v Ljubljani

priporoča

šolske knjige za vse šole:

ljudske, obrtne, meščanske in srednje šole v najnovejših aprotiranih izdajah. — Izmed novo upeljanih knjig je bukvarna založila:

Tominšek, dr. Jos. Grška slovnica vez. v platno K 3-—.

Tominšek, dr. Jos. Grška vadnica vez. v platno K 3-50.

Svetina, Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol (V. razred). Prva knjiga: Resničnost katoliške vere. Vez. v platno K 2-80.

dr. Iv. Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve. Vez. v platno K 1-40.

Na razpolago ima tudi v raznih izdajah slovenske, nemške, francoske, angleške, laške itd. slovarje in Schulmannove ter Freundove prestave in preparacije za latinske in grške klasike.

Trgovina s klobuki in čevlji Ivan Podlesnik ml. Ljubljana, Stari trg šte. 10

priporoča svoje veliko zalogo najraznovrstnejših klobukov, cilindrov in čepov, kakor tudi najtrpežnejših čevljev.

2250 18

Za jesensko sezono priporoča

velika konfekcija

A. KUNC, Ljubljana

bogato izber krasno izdelanih **oblek, površnikov** in raznih **oblačil** za **gospode** in **dečke**.

Lastni izdelki iz pristno angleškega blaga. Velika zaloga tu- in inozemskega blaga za naročila po meri.

Strokovnjaška postrežba, cene stalne in izredno nizke!

595 56

Zastonj

zahtevajte moj ilustrirani cenik o urah, zlatini, srebrni in itd.

Drag. Heger urar, juvelir in graver. Oslek I. Kapucinska ul. 4, (Slavon.)

Južnonemška predilnica išče več

raztezalk

(Streckerinnen) dalje delavk na predpredilni stroji (Flyerinnen) kakor tudi za predilni stroj na obroček (Trostlerinnen) proti visoki plači. Ravnotako dobe **moški člani** družine delo. Potni stroški se plačajo predjemoma. Ponudbe pod **S. L. 4532** na **RUDOLF MOSSE, Augsburg.** 2148 3-3

Steckenpferd- lilijno-mlečno-milo.

Najmilejše milo za kožo. 674 40—23

Dijaki

se sprejmejo za prihodnje šolsko leto na stanovanje in dobro hrano ter pod strogo nadzorstvo. Klavir stoji na razpolago.

Natančnejše pojasnilo daje g. **Josipina Lavrenčič, Marije Terezije cesta šte. 11, I. nadstropje, vrata šte. 64.** 2088 8—6

C. kr. oblastveno potrjeno 18 69

učilišče za krojno risanje Franja Jesih

Ljubljana, Stari trg št. 28.

● Dobl se tudi kraj po životni meri. ●

DIJAK

ki obiskuje realno ali meščansko šolo na Cojzovi cesti se sprejme v dobri hiši v popolno preskrbo. Cena po dogovoru. — Pismena vprašanja pod „M. R., dijak“ na 2200 upravnistvu Slovenca. 3—2

Ježice

kupuje po najvišjih cenah in prosi ponudb v zborci **Aleks. Rosenberg, Gradec 2205 Annenstrasse 39.** 5—2

2 stanovanji

vsako z dvema sobama in pritliklinami, pravnici zlasti za penzioniste, se oddasti takoj v **Škofji Loki.**

Več se izve pri **Antonu Homannu** ravnotam. 2194 3—3

SLIVOVKA

tropinovec

kranjski brinjevec

875 104—40

Odlikovano v Parizu.

se dobi v sodih od 60 litrov naprej po prav primerni ceni v zanesljivi kakovosti v

veležganjarni in rektifikarni sadja

M. Rosner & Co., Ljubljana, Spod. Siška, poleg Koslerjeve pivovarne.

Podružnica v **Spiljetu.**

Delniške glavnice 11 K 2.000.000. 11

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po

4 1/2 %

Kupuje in prodaja vrednostno papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Podružnica v **Celovcu.**

Rezervni fond 11 K 200.000. 11